

KSK-notat nr.: 11/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Fjellkraft AS/Søknad om bygging av Midtre Vikdal kraftverk		
Fylke/kommune:	Nordland/Vefsn		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Marianne Bismo	Sign.:	
Dato:	14 FEB 2013		
Vår ref.:	NVE 200802167-45 ksk/mbi		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til bygging av Midtre Vikdal kraftverk i Vefsn kommune, Nordland

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	5
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	6
Innsigelse	6
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	7
NVEs vurdering	9
NVEs konklusjon	11

Sammendrag

Fjellkraft AS har søkt om å bygge tre kraftverk i Vikdalselva; Øvre, Midtre og Nedre Vikdal kraftverk. Midtre Vikdal kraftverk er planlagt med inntak på kote 179, og kraftverket vil utnytte et fall på 77 m ned til kraftstasjon på kote 102. Vannveien planlegges i en tunnel fra inntaket ned til påhugg nær kraftstasjonen. Middelvannføringen ved inntaket er på 2,6 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 4,7 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3,0 MW, og vil etter planene gi en årlig produksjon på 9 GWh. Produksjonen fra de tre kraftverkene som omsøkes langs Vikdalselva planlegges overført til eksisterende nett via sjøkabel. Samlet vil de kraftverkene produsere ca. 26 GWh/år.

Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune har begge kommet med innsigelse til prosjektet, og begrunner innsigelsen med konsekvensene for biologisk mangfold. Reindriftsforvaltningen Nordland mener prosjektet ligger skjermet fra de høyereliggende områdene, men er bekymret for den samlede effekten av tre kraftverk i dalen.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste åra har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE mener at de negative konsekvensene som redusert vannføring i Vikdalselva vil ha for naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone er store, samtidig som produksjonen som kraftverket vil gi er begrenset. Etter vårt syn vil en realisering av kraftverket vil være i strid med OEDs retningslinjer for småkraftverk.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempen ved bygging av Midtre Vikdal kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Fjellkraft AS, datert 19.6.11:

"Fjellkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Vikdalselva i Vefsn kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. *Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:*

Å bygge Midtre Vikdal kraftverk som beskrevet i søknaden

2. *Etter energiloven om tillatelse til:*

Bygging og drift av Midtre Vikdal kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden."

NVE har mottatt en endringsmelding for Midtre Vikdal kraftverk, datert 23.3.12. Nytt i endringsmeldingen er at deler av vannveien går i fjell, mot nedgravd rør/rør i dagen i opprinnelig søknad. Vi gjengir under hovedtall fra endringssøknaden.

Midtre Vikdal kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Ev. alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	31	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	81,9	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	83,7	
Middelvannføring	m ³ /s	2,6	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,064	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,411	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,037	
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	179	
Avløp	moh.	102	
Lengde på berørt elvestrekning	m	720	
Brutto fallhøyde	m	77	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,177	
Slukeevne, maks	m ³ /s	4,7	
Slukeevne, min	m ³ /s	0,235	
Tilløpsrør, diameter	mm	1400	
Tilløpsrør, lengde	m	180	
Installert effekt, maks	MW	3	
Bruktid	timer	3,10	
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,9	
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	6,1	
Produksjon, årlig middel	GWh	9	
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad	mill.kr	42,3	
Utbyggingspris	kr/kWh	4,7	

Midtre Vikdal kraftverk, elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	3,3
Spenning	kV	0,69
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	3,3
Omsetning	kV/kV	0,69/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	km	2,4
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		Jordkabel

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 13.8.12 sammen med representanter for søkeren, reindriftsforvaltningen, reinbeitedistriktet og grunneier. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Vefsn kommune har i formannskapet vedtatt at kommunen ikke kan gi endelig uttalelse til søknaden om konsesjon før søknad om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel foreligger. Kommunen anmoder NVE om at det i framtiden legges opp til at kommunens uttalelse til konsesjonssøknad og kommunens behandling av ev. dispensasjonssøknad kan behandles parallelt.

Til endringsmeldingen spesifikt har kommunen påpekt at det ved sprenging av grøft til rørgate må stilles vilkår om at terrenginngrepet blir gjort skånsomt og at deponering av masser må avklares mot kommuneplanens arealdel før det gis tillatelse til oppstart av arbeidene.

Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse mot bygging av Midtre Vikdal kraftverk. Bakgrunnen for innsigelsen er at det på berørt strekning av Vikdalselva er en bekkekløft med verdi B (regionalt viktig) som inneholder en fossesprøytsone med verdi A (nasjonalt viktig). Fylkesmannen viser til at redusert vannføring vil påvirke de spesielle miljøbetingelsene i bekkekløften generelt, og fossesprøytsonen spesielt, på en negativ måte. På grunn av det relativt konstante yret fra fossen finnes sterkt spesialiserte samfunn med til dels sjeldne arter som er svært sårbare ovenfor endrete miljøbetingelser. Fordi selv små endringer i fuktighetsregimet vil ha stor betydning for de aktuelle artene, vurderer Fylkesmannen at inngrepene til å ha en stor negativ betydning for naturtypen fossesprøytsone.

Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse mot prosjektet også etter høring av endringsmeldingen.

Nordland fylkeskommune har fremmet innsigelse mot bygging av Midtre Vikdal kraftverk. Fylkeskommunen begrunner innsigelsen med de negative konsekvensene tiltaket vil få for regionalt og nasjonalt viktige naturtyper. Totalt sett mener fylkeskommunen at en utbygging vil gi vesentlig større negative miljøkonsekvenser enn positive samfunnskonsekvenser.

Fylkeskommunen opprettholder sin innsigelse mot prosjektet også etter høring av endringsmeldingen.

Sametinget mener ikke det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner, og har derfor ingen merknader til søknaden.

Reindriftsforvaltningen Nordland beskriver reindriftens bruk av området og viser til at stadig flere arealinngrep utgjør en stor utfordring for reinbeitedistriktet. Reindriftsforvaltningen er enig med søkers verdivurdering (liten til middels) og til en viss grad enig i vurderingen av konsekvensene (liten negativ). Midtre Vikdal kraftverk vil ligge relativt skjermet fra de høyereliggende områdene og avbøtende tiltak vil i hovedsak være tilpasning av anleggstiden i forhold til reinens bruk av området. Bygging av Midtre Vikdal kraftverk sammen med Øvre og Nedre Vikdal kraftverk kan medføre en omfattende anleggsperiode som kan få konsekvenser for reinens bruk av området. Reindriftsforvaltningen anser de kumulative konsekvensene for reindriften til å bli meget store ved en bygging av alle tre kraftverk.

Reindriftsforvaltningen har ikke endret sitt syn på prosjektet etter høring av endringsmeldingen. I uttalelsen poengterer reindriftsforvaltningen viktigheten av å se prosjektene i Vikdalen i sammenheng med andre arealmessige inngrep i området.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har kommentert de innkomne høringsuttalelsene i brev av 4.11.11. Søker har kommentert uttalelser til søknad om bygging av Øvre, Midtre og Nedre Vikdal kraftverk samlet.

"Vefsn kommune gir ikke endelig uttalelse før søknad om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel foreligger.

Fjellkraft har ingen merknader til dette.

Nordland fylkeskommune fraråder at det blir gitt konsesjon til Øvre Vikdal kraftverk. Fylkeskommunen anfører negative konsekvenser for reindrift, INON og biologisk mangfold som hovedproblemstillinger.

Fylkesrådet gir videre uttalelse med innsigelse til Midtre Vikdal kraftverk. Innsigelsen begrunnes med de negative konsekvensene tiltaket vil få for regionalt og nasjonalt viktige naturtyper. I dette tilfellet gjelder det særlig naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone.

For Nedre Vikdal kraftverk mener fylkesråden at tiltaket vil få større positive konsekvenser enn de negative. De anbefaler følgelig at det blir gitt konsesjon.

Fjellkraft er kjent med reindriftens bruk av området knyttet til Øvre Vikdal. Vi understreker at vannveien vil bli gravd ned og terrenget arrondert og derfor ikke være til hinder for trekk/vårbeite. Tilbakeføring av stedlige vekstmasser gjør også at tap av beiteland reduseres. En eventuell anleggsperiode vil bli koordinert med Jillan-Njaarke reinbeitedistrikt.

Fjellkraft har ingen direkte merknader til reduksjon av INON eller forekomsten av høgstaude bjørkeskog. Vi viser imidlertid til at det er totalt 4482 km² INON-areal i Vefsnfjorden, noe som tilsvarende 67 % av landarealet. Dette er godt over gjennomsnittet for landet og Nordland fylke. Fjellkraft gjør også oppmerksom på at området knyttet til nederste del av skissert vannvei er gjenstand for relativt stort årlig uttak av bjørkeved.

For Midtre Vikdal kraftverk viser vi til korrigert løsning som innebærer at det mest reelle alternativet vil være vannvei i fjell kombinert med nedgravd rør. Dette vil redusere de skisserte inngrepene betydelig. Anleggsarbeidet vil således heller ikke påvirke bekkekløften og vegetasjonstypene i denne direkte. Vi har forståelse for at bekkekløften/fossesprøytesonen er prioriterte naturtyper. Fjellkraft har, på denne bakgrunnen, foreslått ei minstevannsføring som skal ivareta fuktighetsregimet på denne strekningen. Vi er trygg på at NVE ivaretar og kvalitetssikrer dette gjennom konsesjonsbehandlingen og eventuelle konsesjonsvilkår. Vi konstaterer også at ingen rødlistearter eller vernede områder blir berørt.

Fylkesmannen i Nordland (FM) gir uttalelse med innsigelse mot Øvre Vikdal kraftverk og Midtre Vikdal kraftverk. Dette begrunnes i hovedsak med påvirkning av to lokaliteter med prioriterte naturtyper (fossesprøytsone og bekkekløft), samt reduksjon av INON.

Fjellkraft har ingen ytterligere merknader til reduksjonen av INON eller forekomsten av de prioriterte naturtypene. Virkningen på de spesielle miljøbetingelsene i bekkekløften er beheftet med usikkerhet. Fjellkraft mener skissert slipp av minstevannsføring i stor grad vil ivareta lokalklimatiske og miljømessige forhold. Vi konstaterer også, som vist ovenfor, at ingen rødlistearter eller vernede områder blir berørt.

Inngrepets virkning må også sees i sammenheng med den faktiske bruken av Vikdalen og området rundt. Fjellkraft har fått opplyst at bruken av dette området i friluftssammenheng er liten.

Sametinget har ingen spesielle merknader til planforslagene.

Reindriftsforvaltningen i Nordland gir uttrykk for at konsekvensene for reindrift er vurdert til liten negativ konsekvens (-) for alle tre prosjektene.

Fjellkraft er godt kjent med reindriftens bruk av området og vil, eventuelt, gå i dialog med reindrifta med henblikk på mulige valg av løsninger, byggeperiode osv.

Oppsummering

Det er bortfall av INON og berøring av prioriterte naturtyper som utgjør de negative virkningene i tilknytning til Øvre Vikdal kraftverk og Midtre Vikdal kraftverk. En vannvei i fjell vil redusere påvirkningen i bekkekløften og vegetasjonstypene her. De faktiske virkningene av en utbygging vil være av lokal karakter i det som kan karakteriseres som et typisk nordnorsk landskapsrom. Bruken av området i friluftssammenheng er beskjedent.

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

I etterkant av NVEs sluttbefaring ble Fjellkraft bedt om å skissere vannvei i fjell helt opp til inntaket, samt å vurdere å trekke inntaket noe høyere opp. I endringsmelding av 24.9.12 for Øvre Vikdal kraftverk ble følgende opplysninger gitt om Midtre Vikdal kraftverk:

"Fjellkraft er bedt om å skissere en løsning med vannvei i fjell helt fram til inntak, samt vurdere et inntak litt oppstrøms opprinnelig lokalisering. Fjellkraft mener begge alternativene er grei. Øvre lokalisering vil kunne gi noe lavere inntakskonstruksjon. Detaljert lokalisering av tunnel må uansett gjøres i detaljfasen etter en vurdering av geologien og grunnforholdene på stedet.

...

Det skisseres et alternativ hvor inntakskonstruksjonen flyttes ca. 100 m ovenfor opprinnelig lokalisering. Dette for å få større overdekning på tunnel mot inntaket.

... "

Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune og Reindriftsforvaltningen Nordland opprettholder sine uttalelser.

Innsigelse

Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune har fremmet innsigelse mot bygging av Midtre Vikdal kraftverk. Hovedbegrunnelsen for begge innsigelser er konsekvensene som kraftverket vil ha for bekkekløft og fossesprøytsone på berørt strekning. NVE holdt innsigelsesmøte med Fylkesmannen den 15.1.13 og med Nordland fylkeskommune den 22.1.13. Det ble skrevet et omforent referat fra begge møter. Fylkesmannen og fylkeskommunen opprettholder sine innsigelser til bygging av Midtre Vikdal kraftverk.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Fjellkraft AS er et investeringsselskap med fokus rettet mot småskala vannkraftverk. Fjellkraft AS har inngått avtale med grunn- og fallrettseierne langs Vikdalselva i Vefsn kommune for utvikling av vannkraftressursene i vassdraget.

Om søknaden

Fjellkraft AS søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Midtre Vikdal kraftverk i Vikdalselva, Vefsn kommune i Nordland. Ifølge planene skal Midtre Vikdal kraftverk utnytte fallet i Vikdalselva mellom kote 179 og kote 102. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 3 MW og en maks. slukeevne på 4,7 m³/s. Årlig middelproduksjon er beregnet til 9 GWh. Det planlegges å overføre produsert kraft til eksisterende nett via jordkabel ned Vikdalen til fjorden, sjøkabel til Mosjøen og kabel/linje videre til Mosjøen Trafo. Nettilknyttingen omsøkes separat etter energiloven.

Beskrivelse av området

Vikdalselva ligger i Vefsn kommune i Nordland, i et dalføre ca. 8 km vest for Mosjøen. Nedbørfeltet har sitt høyeste punkt ca. 800 moh. Over skoggrensa er det i hovedsak fattige lyngutforminger og bart fjell. Skogen ned langs elva er skiftevis dominert av løvtrær og nåletrær. Fra inntaket til Øvre Vikdal kraftverk faller elva bratt før den flater ut. På strekningen for Midtre Vikdal kraftverk går elva i en markert kløft. Nedre del av elva har bredt løp og slakt fall. Elvebunnen består av til dels grovt substrat, til dels svaberg, og elveleiet har flere kulper.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det går en vei langs østsiden av elva. Ut over dette er strekningen uberørt.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket planlegges ca. 100 m lenger oppstrøms opprinnelig omsøkt inntak. Det er ikke gjort rede for størrelse på inntaket ved den aktuelle plasseringen.

Vannveien

Vannveien planlegges i tunnel fra inntaket og ned mot kraftstasjonen. Fra påhugg og ned til kraftstasjonen skal røret graves ned.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på østsida av elva, like oppstrøms utløpet av Øver-Kleivbekken. Kraftstasjonen planlegges i et bygg på ca. 100 m². Kraftstasjonen vil få en slukeevne på ca. 4,7 m³/s og en installert effekt på ca. 3,0 MW. Det vil være mest aktuelt med to turbiner, enten to francisturbiner eller en kombinasjon av francis og pelton.

Elektriske anlegg

Generatorspenningen blir på 690 V, og det installeres en 0,69/22 kV transformator. Generator- og trafoytelsen blir på 3,3 MVA.

Kraftverket skal knyttes til eksisterende nett ved Mosjøen via jordkabel og sjøkabel.

Veier

Det planlegges å oppgradere eksisterende grusvei/skogsvei langs Vikdalselva. Videre må det bygges 100 m ny vei fram til inntaket og 100 m ny vei til kraftstasjonen.

Massetak og deponi

Tunnelmassene planlegges deponert like utenfor påhugget til tunnelen.

Hydrologisk grunnlag

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på ca. 31 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 2,6 m³/s. Nedbørfeltet har en snaufjellandel på 84 % og en effektiv innsjøprosent på 0,121 %. Det er ingen bre i feltet. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 411 og 37 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 64 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 4,7 m³/s og minste slukeevne 0,235 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 411 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 37 l/s resten av året.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Midtre Vikdal kraftverk til ca. 9 GWh fordelt på 2,9 GWh vinterproduksjon og 6,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 42,3 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,7 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Fjellkraft har beregnet at tiltaket midlertidig vil beslaglegge et areal på ca. 2 daa, og permanent beslaglegge et areal på ca. 3 daa.

Fjellkraft har inngått avtale med eiere av all berørt grunn.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er regulert som LNF-område i kommuneplanens arealdel.

Samlet plan (SP)

Vassdraget er ikke vurdert i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet. Nedbørfeltet grenser mot Sørvassdalselva og Vefsna, som begge er vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Ca. 0,02 km² INON sone 1 vil omklassifiseres til INON sone 2. Ca. 0,05 km² INON sone 2 vil forsvinne.

Nasjonale laksevassdrag

Vikdalselva er ikke nasjonalt laksevassdrag, men elva har utløp i Vefsnafjorden, som er nasjonal laksefjord. Vikdalselva har en anadrom strekning de nederste 700 m.

Regional plan om små vannkraftverk i Nordland

Prosjektområdet har fått middels verdi under tema fjordlandskap i fylkesdelplanen for småkraftverk. For resten av temaene er området ikke markert med noen verdi i den regionale planen.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Ved snøsmelting (mai/juni) vil vannføringen i elva være så stor at det også i et tørt år vil være vesentlig overløp. Etter snøsmeltingen vil det tidvis være stor vannføring på grunn av nedbør. Hyppigheten av overløp vil avta utover året, og i perioden desember til mai vil det sjelden være overløp over inntaket. Med en maks. slukeevne på ca. 180 % av middelvannføringen mener NVE at vassdragets naturlig vannføringsdynamikk til en viss grad vil bevares.

Biologisk mangfold

Biologisk mangfold i det berørte området er undersøkt i forbindelse med utarbeidelse av søknaden. Søknaden har vært på offentlig høring, og området er befart. NVE har foretatt søk i naturbase og artsdatabanken den 8.1.13. Vi mener med dette at kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, er tilfredsstillende.

I rapport om biologisk mangfold er det beskrevet to naturtyper på berørt strekning: bekkekløft og fossesprøytsone. Bekkekløfta har fått verdien B (regionalt viktig). Det er rapportert stor variasjon i skogstyper og vegetasjonsutforminger langs elva, og selv om ingen rødlistede eller sjeldne arter ble påvist, ble det funnet en rekke mindre vanlige arter og regionalt uvanlige arter, og artsmangfoldet er beskrevet som høyt. Fossesprøytsonen ligger på nedre del av bekkekløftstrekningen, og har fått verdien A (nasjonalt viktig). Heller ikke her ble det funnet rødlistede arter, men det ble funnet spesialiserte arter i områdene som er påvirket av fosseyr. Disse områdene er svært sårbare for fysiske og klimatiske endringer. Ifølge biologen tilsier erfaringen at sjeldne arter kan opptre i svært små bestander i slike områder, og kan derfor være vanskelig å oppdage. Verdisettingen av fossesprøytsonen henger sammen med de spesielle økologiske forholdene som er knyttet til denne fossen. Det er med bakgrunn i de biologiske verdiene på berørt elvestrekning at Fylkesmannen og fylkeskommunen har fremmet innsigelse mot planene om kraftverk på strekningen.

På grunn av potensialet for at det finnes sjeldne arter i tilknytning til elva, og fordi redusert vannføring kan medføre permanent og irreversibel skade på mangfoldet i bekkekløften og i fossesprøytsonen spesielt, har vi tillagt føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, noe vekt i den videre vurderingen knyttet til konsekvenser for naturtypen.

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone trukket fram som to naturtyper som Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for. Dette er naturtyper som ofte blir berørt ved vannkraftutbygginger. Fossesprøytsonen har verdi A, noe som i følge OEDs

retningslinjer gir naturtypen "stor verdi". Bekkekløften gis i retningslinjene "middels verdi". Det står i OEDs retningslinjer at *"Tiltak som kommer i konflikt med ... naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for ... kan ikke påregne å få konsesjon."* I det enkelte tilfellet må det vurderes hvor verdifulle lokalitetene er, i hvilken grad redusert vannføring og ev. andre tekniske inngrep vil forringe eller ødelegge lokaliteten, og om avbøtende tiltak kan gjøre at de negative konsekvensene kan aksepteres. Det er konstatert at naturtypene er verdifulle. Det er ikke registrert noen bekkekløft eller fossesprøytzone nær Vikdalen i naturbase. I Vefsn kommune er det registrert 4 bekkekløfter gjennom bekkekløftprosjektet. Etterseterbekken ligger ca. 8 km i luftlinje sørøst for bekkekløfta i Vikdalselva, og har naturkvaliteter på regionalt til nasjonalt nivå (4 poeng). De andre 3 bekkekløftene ligger lenger vekk fra Vikdalen og har lavere verdi. Etter NVEs vurdering gir ikke dette grunnlag for å senke verdivurderingen av bekkekløfta og fossesprøytsonen i Vikdalselva. Det er først og fremst redusert vannføring på berørt strekning av Vikdalselva som vil være negativt for naturtypene. Ifølge rapport om biologisk mangfold vil redusert vannføring påvirke de spesielle miljøbetingelsene i begge naturtyper på en negativ måte. Særlig de sterkt spesialiserte samfunnene tilknyttet fosseyret vil være svært sårbare for endrete miljøbetingelser ifølge rapporten. En realisering av Midtre Vikdal kraftverk vil etter NVEs syn være i strid med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 om hhv. naturtyper og økosystemer, og arter. I henhold til naturmangfoldloven §§ 11 skal tiltakshaveren dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. NVE har imidlertid vurdert at økt minstevannføring ikke vil avbøte de negative konsekvensene for det biologiske mangfoldet i tilstrekkelig grad, uten at også prosjektets økonomi svekkes mer enn rimelig. Basert på det ovennevnte mener NVE at en utbygging av Midtre Vikdal kraftverk vil være i strid med OEDs retningslinjer og med naturmangfoldloven.

Øvrige allmenne interesser

Basert på informasjon fra søknad, høringsuttalelser, befaring og egen vurdering, kan vi ikke se at tiltaket vil ha virkninger av nevneverdig betydning for øvrige allmenne interesser.

Reindrift

Etter NVEs vurdering vil tiltaket slik det nå er planlagt med deler av vannvei i tunnel, og også en endring av Øvre Vikdal kraftverk, ikke medføre store ulemper for reindriften. Dette er en vurdering som gjelder både for kraftverket alene, og for de tre prosjektene samlet, slik de nå er planlagt.

Samfunnsmessige virkninger

Det søkes om tre prosjekter i Vikdalen; Øvre, Midtre og Nedre Vikdal kraftverk. Kraftverkene vil bruke den samme veien for adkomst inn i dalen, og kobles til den samme kraftkabelen for utføring av kraft på eksisterende nett. Produksjonen skal overføres via en sjøkabel. Dette er en vesentlig kostnad i prosjektene, men er økonomisk gjennomførbart dersom kostnaden kan fordeles på flere prosjekter. Alle tre prosjektene som omsøkt vil samlet gi 26,3 GWh i ny fornybar energi. Dette svarer til strømbruken til 1315 husstander.

Samlet belastning

NVE har behandlet de tre kraftverkssøknadene i Vikdalen samlet for å kunne vurdere ev. virkninger av tiltakene som først blir tydelige når man ser dem i sammenheng. Det er en avstand på rundt 1 km mellom kraftstasjonen for Øvre Vikdal og inntaket for Midtre Vikdal, samt mellom kraftstasjon for Midtre Vikdal og inntaket for Nedre Vikdal. Vikdalselva vil ha tilnærmet dagens vannføring på disse strekningene. De tre kraftverkene har forskjellige og lite overlappende problemstillinger knyttet til seg,

og berører delstrekninger av Vikdalselva som har forskjellig karakter. Øvre Vikdal kraftverk berører arealer definert som INON og reindriftsområder. Midtre Vikdal kraftverk berører en strekning med bekkekløft og fossesprøytsone. Nedre Vikdal kraftverk ligger like oppstrøms anadrom strekning i Vikdalselva. NVE har ikke funnet negative konsekvenser av kraftverkene som øker dersom to eller tre av kraftverkene realiseres, utover at anleggsperioden vil bli mer omfattende til flere kraftverk som skal bygges. Derimot er det storskalafordeler ved bygging av to eller tre kraftverk, idet kraftverkene kan koble seg til samme vei og kraftkabel. Vi har imidlertid vektlagt av Midtre Vikdal kraftverk isolert sett vil ha store konsekvenser for enkelte allmenne interesser og vektlagt dette i en samlet vurdering av de tre kraftverkene.

NVE har mottatt melding om Øyfjellet vindpark, som er planlagt i fjellområdene som omkranser Vikdalen. Etter NVEs syn vil dette ha lite å si for Midtre Vikdal kraftverk. Det ligger fire søknader om småkraftverk i Vefsn kommune i kø hos NVE. Ingen av disse ligger i umiddelbar nærhet til Vikdalen. Vikdalselva har tilgrensende nedbørfelt til Vefsna. Vefsna er vernet vassdrag, noe som begrenser mulighetene for utbygging av småkraftverk i Vefsn kommune noe. Forvaltningsplanen for Vefsna som er under utarbeidelse vil kunne endre dette bildet noe, men trolig likevel ikke i avgjørende grad, når det gjelder å ta vare på denne type vassdrag i Vefsn.

Ut fra det vi har avdekket av konsekvenser for Midtre Vikdal kraftverk og andre kraftrelaterte inngrep i området mener vi at en realisering av kraftverket ikke er i samsvar med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5, og at § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning for biologisk mangfold ikke blir ivaretatt i tilstrekkelig grad dersom Midtre Vikdal kraftverk bygges ut.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste åra har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE mener at de negative konsekvensene som redusert vannføring i Vikdalselva vil ha for naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone er store, samtidig som produksjonen som kraftverket vil gi er begrenset. Etter vårt syn vil en realisering av kraftverket vil være i strid med OEDs retningslinjer for småkraftverk.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempen ved bygging av Midtre Vikdal kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.